

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Libelli Cvivsdam Antverpiæ Nvper Editi Contra
Serenissimvm D. Ioannem ab Austria, Gubernatorem
generalem inferioris Germaniæ, qua parte conscientiæ, vt
vocant, libertas in eo requiritur, breuis & ...**

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Non esse mirandum, peti nunc apertè teterrimam in religione libertatem;
cùm praenunciata sint omnia deteriora propinquante saeculi fine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30345

Non esse mirandum, peti nunc apertè terribilissimam in religione libertatem; cùm prænunciata sint omnia deteriora propinquante sæculi fine.

DVAE sunt res in orbe terrarum primariae, quarum cursu statuque maximè moueri solemus, Regnum terrenum, & Christi regnum siue Ecclesia: quorum in altero pacem, securitatem, quietem, libertatem, res ad tuendam vitam & necessarias, & commodas expectamus; aut omnia his aduersa timemus, bella, fugas, metum, seruitutem, penuriam, oppressiōnem, direptiones. In altero expetimus, ut integra & florente religione, vitam agamus in omni pietate & castitate: contra verò pietatis ac religionis corruptores, ecclesiarum perturbatores, sanctorum exilia, necesse, item scandala, multorumq; defectiones formidamus. Proinde sit, nec iniuriã quidem, ut in utroque & præsentia cum transactis conferamus, & futurorum cura tangamur. Atque etiam in utroque & præsentibus præterita existimare meliora solemus, & futura deteriora augurari. Et quantum quidem ad

F 5 reg-

Dan. 2.

regnum terrenum pertinet, quem nō grandis illa apud Danielem statua permoueat, cuius imaginis aspectus regem Nabuchodonosor perterrituit? In qua quod aureum caput conspicitur, pectus & brachia argentea, venter & femora aerea, tibiae ferreae, pedum pars quaedam ferrea, alia fictilis: quid aliud quā futuris prae terita meliora felicitioraq; significat? videlicet quod ipse Poeta sic exprelsit:

Ovidius.

*Tempora Saturnus aulci dedit aerea mundo,
Iuppiter incipiens aetiora dabat.
Peior adhuc istis successit athena proles,
Et reliquis at as ferrea peior adest.
Sic igitur semper peius peiora sequuntur,
Nec sunt ut fuerant tempora nostra prius.*

Ideoque cum illius statuae sacramētum Danieli patefactum esset, rerum omnium effectorem ac moderatorem Deum hac voce laudauit: Sit nomen Domini benedictum a saeculo & vsque in saeculum: quia fortitudo & sapientia eius sunt, & ipse mutat tempora & aetates, transfert regna atque constituit, dat sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinā. Ad extremas autem vsque partes iam est saeculorum ordo deuolutus, multumq; ab auro & argento recessimus: nec inter digitos pedū partim ferreos, partim fictiles, aut inter aēs, testam, lutū, quae
stabili

stabili coniunctione cohesura propheta ne-
 gat, multū sperare posse videmur tranquillæ
 & fœlicis ætatis. Senuisse quoque suis tem-
 poribus mundum Cyprianus dixit, nec ijs
 viribus stare quibus prius steterat, nec eo
 vigore ac robore præualere, quo antea præ-
 ualebat. Atque id vel nobis tacentibus, &
 nulla de scripturis sanctis prædicationibusq;
 diuinis documenta promentibus, mundum
 iam ipsum loqui, & sui occasum rerum la-
 bentium probatione testari. Non enim hye-
 me nutriendis seminibus tantam imbrium
 copiam esse, non frugibus æstate torrendis
 solitam flagrantiam, nec sic verna de tem-
 perie fata lata esse, nec adeo fatibus arbo-
 reis autumnæ facunda. Minus de effossis &
 fatigatis montibus erui marmorum, minus
 auri & argenti exhausta iam metalla & pau-
 peres venas suggerere. Decrescere in singu-
 los dies atque deficere in agris agricolam, in
 mari nautam, militē in castris, innocentiam in
 foro, iustitiam in iudicio, in amicitijs concor-
 diam, in artibus peritiam, in moribus disciplinam.
 Nec mirū videri debere iram Dei quotidie in
 hominū crescere pœnas, cū ea crescāt quoti-
 die, quæ iustissime puniātur: neq; esse cōque-
 rendū quod min⁹ hominū vtilitatib⁹ & volu-
 ptatibus elemēta deseruiāt, cū Deo homines
 nō seruiāt, per quē hominib⁹ cūcta deseruiūt.

Quid

Epistola ad
 Demetria-
 num.

Quid verò res Christianorum proprias? nonne languere eas ac debilitari, sensimque fini propinquare cernimus? Vt enim premente senecta, minus homo aurium viget auditu; minus cursu pedum, acie oculorum, virium robore, succo viscerum, mole membrorum: ita in populo Christiano & audiendi verbi salutaris ille ardor elanguit, & ad bene iusteque faciendum minor est animi promptitudo atque alacritas, & veneno cupiditatis infecti multorum animi, in errorem sunt procliuiiores, nec ad ferèda aduersa, sustinendasque pro Christo iniurias solita est animi fortitudo: & abundante iniquitate, refrigescit charitas multorum. Denique in quas nunc angustias contractam Christi ecclesiam aspiciamus? Quondam Persidis & Græciæ, totiusque Orientis amplissima regna Christo parebant; nunc Oriente in principis tenebrarum potestatem ac tyrannidem reducto, magnaque Occidentis parte ab eodem occupata, paucas occidui orbis partes, nec eas quidem integras, retinemus. Hoc tempus velut ingrauescentis ætatis in Ecclesia futurum esse cum spiritus sanctus prævideret, sic eam Psal. 70. facit orantem: Deus docuisti me à iuuentute mea, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua, & usque in senectam & senium Deus ne derelinquas me:

donec

donec annūciem brachium tuum omni generationi quæ ventura est. Senectam timet in defectione fidei, & charitatis languore: sed ne vel tum deseratur orat, quo possit brachium Domini, hoc est, Christus redemptor, omni per eam generationi annunciari. Quamobrem & per senescētem Ecclesiam ad Barbaras quæ supererant Indorum gentes, Christi trophæa perlata sunt. Senescit enim Ecclesia, sed vires non amittit; contrahitur, sed non perit; oppugnatur, sed non succumbit. Nam quî fieret vt toties tā gra- uiter oppugnata, nunc prostrata & oppressa non iaceret, si vinci aliquando opprimi- que potuisset? Itaque verissimum est quod in Psalmis de seipsa loquitur: Sæpe expugna- *Psal. 128.* uerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Israel: Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi. Supra dorsum meū fabricauerunt peccatores, prolongauerūt iniquitatem suam. Tametsi iam inde ab ipsis incunabulis assidue est oppugnata, vinci tamen non potuit: & quanquam in eam vndique peccatores impetum facerent, nihil aliud tamen quàm sibi peccata cumularunt: cumque Ecclesiæ grauer no- cere studerēt, sibi metipsis vehementer ob- fuerunt. Sed senescit illa tamen languore Christianorum, turba quadam errorum, de- fectione

Luce 13.

defectione multorum: eoquē magis quo ad illum sæculi finem vicinius acceditur, de quo hanc emissam à Christo vocem esse Euāgelica historia commemorat: Filius hominis veniēs putas inueniet fidem in terra? Quæ vox quid aliud significat, quàm in paucissimis inueniet? & in quibus inueniet, ab omni secretam errore agrè reperiet? & in quibus fortè inerit ab omni errore disiūcta, in hisipsis rarò non frigidam, non torpentem, non pene otiosam ac mortuam reperiet? Ideoq; (vt Diuus ait Augustinus) quantum accedit finis ille mundi, tantum crescunt errores, crebescunt terrores, crescit iniquitas, crescit infidelitas. Christi verò precones Apostoli, cuiusmodi nobis sæculorum fines fore prædixerunt? Num eos, in quibus per hos videlicet Libertinos ac nuper natos reformatores refloresceret pietas, coleretur iustitia, mores redintegrarentur? Imo verò ob crescentem indies superbiam ac rebellionem, vitiorum malorumque plenissimos. Hoc (inquit Gentium Apostolus) scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obediētes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immi-

Tractatu
29. in loc.
dem.

tes, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, cæci, & voluptatum amatores magis quàm Dei habentes speciẽ quidem pietatis, virtutem autem eius abnegãtes. Sed quid prophetæ ipsi? num gratiam noui testamenti tanta animorum occupatione cecinerunt, vt vltimæ ætatis tenebras silentio præterirent? Et aliud quidem alio tempore occurrit, nunc verò memorabile sacrificium vellẽ spectaretur, quod magnus fidelium parens Abraham legitur obtulisse.

Sume mihi, inquit Dominus Abrahamæ lo- *Genes. 15.*
quens, vaccam triennem, & capram tri-
mam, & arietem annorum trium, tur-
turem quoque & columbam. Qui tol-
lens vniuersa hæc, diuisit ea per medium,
& vtrasque partes contra se altrinsecus
posuit, aues autem non diuisit: descen-
deruntque volucres super cadauera, & abi-
gebat eas Abraham. Cum autem sol oc-
cumberet, sopor irruit super Abraham,
& horror magnus ac tenebrosus inua-
sit illum. Cum autem iam sol occu-
bisset, facta est caligo tenebrosa, & ap-
paruit clibanus fumans, & lampas ignis
transiens per diuisiones illas. Factum au-
disti? requiramus mysterium: quod nisi
Dominus ipse patefacere dignatus fuisset,
quis illud se assequi potuisse confideret?
sed

sed cum cincto horroribus Abrahamo dictum sit: Scito prænoscens quia peregrinum futurum est semen tuum in terra non sua, & subicient eam seruituti, & affligent eam quadringentis annis. Veruntamen gentem cui seruituri sunt, ego iudicabo, dicit Dominus; & post hæc egredientur cum magna substantia. Quid hic dubitamus accipere, peregrinantis in terris Ecclesie cursum ad usque supremi iudicii diem, illo nobis sacrificio adumbratum esse? Ecclesia quippe fidelium, quæ verum est Abrahamæ semen, initio in fide Trinitatis Christi quæ fundata, posteaquam hominibus carnalibus abundare cœpit, continuo diruptionem ac schismata, persecutiones quæ graues ab his perpessa est; vna interim atque integra persistens in societate sanctorum: quorum etsi alij à negotiosis hominum conuersationibus sese remoueant vt turtur, alij inter illas degant vt columba: omnes tamen conseruant vnitatem spiritus in vinculo pacis. Quid autem sunt volucres in diuisa cadauera inuolantes, nisi incentores schismatum demones, qui humanis vitiis atque erroribus, haud secus atque nos cibo, pascuntur atque oblectantur? Sed quid agat Abraham, cum occidente sole, id est, mundo iam in suum finem inclinato, horror eum magnus

ac te-

*Aug. scri-
bēs in Gal.
103. expo-
nit quedā
de hoc sa-
crificio.*

ac tenebrosus inuasit? Quid agat pius fidelis erroribus contenebrato iam mundo, & variis malorum pœnis afflicto, nisi ut cum pace optet sepeliri? expectans sibi quidem magnam æternorum bonorum in cœlo repositam substantiam, fumantem verò inferni clibanum iis quidem omnibus, qui ad vnam columbam & turturem non pertinuerint; at illis præcipuè, qui per hæreses & schismata Christi corpus immaniter lacerant atque disrumpunt: his enim peculiariter (vt Petrus inquit) caligo tenebrarum reservatur. *2. Petri 2.* Cùm igitur ita se res habeant nostræ, vt iuxta propheticas prænunciations grauiora timere potius, quàm sperare meliora debeamus: Primum nihil turbamur exundasse hucusque malitiam, vt in eo quod habet extremum, hoc est, in impietate ipsa libertas apertè petatur: Deinde cogimur profecto ad illam vitam suspirare, in qua omni malorum metu sublato, vero summoque bono perfruemur.

G I N